

Smeekgebed

Laten wij de Heer om ontferming aanroepen omwille van alles
Dat ons bezighoudt en verontrust, maar ook zijn naam loven
Want zijn troost en bemoediging omvat ons verwarde hart
Wij zijn verlegen met het geweld dat mensen en staten
Over elkaar heen storten
Steeds meer, steeds brutaler, steeds bizarder,
De bruutheid waarmee landen
Elkaars bestaansrecht ontkennen
En alles doen om die ander te ontkennen.
De verdraaiing van waarheid en werkelijkheid
En de dwang om daar gehoor aan te geven
De wanhoop van gewone mensen
Of er nog wel een morgen zou zijn
Voor hun gezin, voor hun kinderen
De nonchalance waarmee we omgaan
Met ons erfgoed, onze verantwoordelijkheid
Onze plicht om mensen als partners te herkennen
Zo bidden wij tot U:

Laten we vanmorgen eens beginnen met het slot van de Cantate die we straks zullen horen, hij is van de hand van Johann Ludwig Bach. Een lange cantate, veel tekst, veel lijden, veel verzuchtingen, maar het eindigt zo:

Wer Jesum bei sich hat kann fest bestehen,
Wird auf dem Wogenmeer nicht untergehen.
Wer Jesum bei sich hat, was kann dem schaden?
Sein Herz ist überall mit Trost beladen,

Dat is een mooi slot. We gaan uiteindelijk zondags niet naar de kerk om er als geslagen honden uit te komen, maar om met troost beladen te worden. In het boek Job duurt het 41 en een half hoofdstuk voor er een keer komt in het onzalig lot van de hoofdpersoon en in het Evangelie leven we en vrezen we volop mee met de leerlingen in het klein hulkje dat in de donkere nacht op de golven danst.

De barok, de tijd waarin de Cantate van vanmorgen is geschreven kennen we als een tijd van bloeiende architectuur, sculptuur, schilderkunst en zeker ook van muzikale verbeelding, cantates en concerten, orgelstukken en opera. Het is een tijd waarin de verhoudingen, waarden en waarderingen helder omschreven zijn. Deugd wordt beloond, zonde moet worden vergolden, de zondaar moet zijn lot vrezen, de vrome kan een beroep doen op verzoening en genade. Het leven in die tijd is grillig, dat ervoeren de mensen toen ook al, er werd gevochten, en de oorlog was in die tijd even fel en bloederig als vandaag. Maar op God kon je rekenen, dat stond vast. Je wist wat je aan hem had...tenminste dat was hoop van het toen nog vrij algemene godsvolk.

De zangers in de Cantate doen zeven verzen lang een beroep bij ons en bij de Schepper om die zekere verhoudingen niet te vergeten. En dus komt het goed, aan het eind. En wordt het Herz inderdaad met troost overladen? Kon je het lezen van de krant elke morgen en het kijken naar het journaal elke avond maar op een vergelijkbare geruststellende manier afsluiten. Het komt toch allemaal goed....is dat zo?

Anderhalve eeuw later zal er in de kunsten niet zo makkelijk meer tot een dergelijk vergelijk aangestuurd kunnen worden. Dat uit te werken zou een aparte lezing voor vanmiddag vereisen. Dus we beperken ons tot de beide lezingen. Eerst het boek Job. De schrijver van het boek Job heeft voor deze vragen wat meer tijd nodig. Daar is het hele boek met zijn eindeloze overdenkingen, verzuchtingen, argumentaties, en discussies ook op uitgesponnen. Zelfs de figuur van Job is er op gecomponeerd. Want of er echt een meneer Job bestaan heeft, is de vraag, er zijn meer dan genoeg mannen en vrouwen in het leven die een dergelijke rol gespeeld hebben of nu nog spelen. Daar gaat het maar om.

De figuur van Job is zoveel als de open wond in het bestaan van de kwetsbare mens die zich speelbal voelt van de machten van hemel en aarde. Hoe kan het toch zijn dat de rechtvaardige, die nooit iets verkeerd doet, geslagen wordt in zijn dagelijkse leven. Zonder dat hij er ooit aanleiding toe heeft gegeven. Geslagen naar lichaam en naar ziel. Of is er ergens in zijn morele dagritme niet toch iets waar hij op afgerekend wordt? Heeft Job niet ten diepste al dat lijden aan zichzelf te danken. Dat zijn de suggesties van zijn dierbare vrienden die Job uiteindelijk nog dieper in de put weten te helpen.

Dat zijn tergende veronderstellingen, van vrienden die zich niet erg vriendschappelijk gedragen. Het vreet aan Jobs geloof en het vertrouwen in de Eeuwige. Hebben die vrienden met hun insinuaties dan niet toch een beetje gelijk. En waar is het mis gegaan, antwoord mij! Het leesrooster geeft ons een klein stukje uit de lange lamentatie te lezen en eindigt met één vers uit een volgend hoofdstuk waar een nieuw begin in zou doorklinken. 'En de Heer antwoordde Job vanuit een storm'.

Dat antwoord is een preek op zich. God laat zich van zijn sterkste kant zien en horen. Als Schepper van alles wat er is. Zou Job, zou welk mensenkind ook maar zich met Hem kunnen meten? Zo vraagt God. Daarmee moet Job het doen. En hij doet het er mee. Geeft het verzet, de worsteling met God op. Maar: hoe dan ook, de Eeuwige antwoordt wel. Dat is de zin van dat ene vers. De hemel blijft niet gesloten. Of het een antwoord is op de vraag van Job, van de geplaagde mens, dat is een ander verhaal, er is een heen en weer tussen hier en daar. Tussen de eeuwig en de mens...misschien is dat wel het programma van dit merkwaardige Bijbelboek.

En dan de storm op zee, de andere lezing. Wij vinden die plas het een 'meer', dat meer van Galilea. Joden zijn niet zulke zeevaarders, dus achten dit een 'zee' te zijn. Spoken kan die wel. Maar ja, op het IJsselmeer toen het nog Zuiderzee was, kon het ook tekeer gaan, en op het Hollands Diep, daar is een van onze Stadhouders nog eens in verdrongen, in zijn koets toen hij onderweg was naar Brabant. Dat verhaal van Marcus mag wel een merkwaardig verhaal genoemd worden. Jezus heeft een soort van audiëntie gehad, de hele middag georeerd met zijn toehoorders over de gelijkenis-functie van zaad, en dat alles als beeld van het Koninkrijk der Hemelen. Dat oren doet hij vanuit een bootje op het water. Ik stel me het publiek voor in een kring op de wal met de nodige waaghalzen in het sop die het wagen om pootje te baden.

Als Jezus is uitgepraat stelt hij voor om van wal te steken, letterlijk en het meer over te varen naar de andere kant. Raar, het wordt donker, het wordt nacht, en dan nog uitvaren? Maar hij wil naar de overkant, de heidense kant, wel te verstaan, dat deel van het land waar de Romeinen de dienst uitmaken en weinig Joden wonen. Na alle woorden en beeldspraken is dit de tijd voor actie. De leerlingen sturen de schare weg, hoe gaat zo iets denk je dan, laten ze dat zo maar gebeuren? En vervolgens nemen de leerlingen Jezus mee in het bootje waar hij de hele tijd al op zat. Jezus neemt dan wel het initiatief om te gaan, maar de discipelen voeren het uit. En het enige dat we Jezus verder horen doen is dat hij in slaap valt. Op het kussen waar normaal gesproken de stuurman zit. Het wordt een beetje een Jona-achtige geschiedenis. Die zat ook in zo'n hulkje en dat verging bijna met man en muis omdat de Here God Jona zocht.

Hoe zit dan nu? Zit er een boos plan achter? Of is dit een moment dat Jezus zich kan manifesteren als Meester der golven? De leerlingen zijn doodsbang, maken Jezus wakker en verwijten Hem dat Hij dit allemaal maar laat gebeuren. Zwijg stil, roept Jezus en waarachtig, de wind gaat liggen. Ze worden met schrik bevangen en zeggen tegen elkaar: wie is hij toch dat zelfs de wind en het meer hem gehoorzamen. Marcus schrijft in zijn Evangelie nooit waarom hij deze of gene episode opvoert. Dat laat hij aan onze verbeeldingskracht over.

Ik houd van schrijvers die de lezer ruimte over laten om zelf het verhaal te helpen invullen. Laten we ons best doen. Na die hele uitleg van Jezus over de komst of het al aanbreken van het Koninkrijk der Hemelen, middels gelijkenissen, je ziet Jezus zitten in dat bootje en al die mensen om hem heen, krijg je deze nachtelijke expeditie. Er gebeurt ineens wat. De schepping roert zich. Je kunt wel denken dat je dat Koninkrijk der Hemelen cadeau krijgt door het gewoon simpel weg te aanvaarden, dat is toch zo ongeveer de boodschap van al die gelijkenissen. Maar de werkelijkheid is toch nog wel wat weerbarstiger. Ineens sta je machteloos tegenover krachten en machten die je hele bestaan onderuit halen.

Dat is ook onze ervaring elke dag opnieuw, en dan wonen we nog in een veilig land als het onze, een eeuwenoude democratie, met een stevige grondwet, met gebeitelde instituties, en verzekerde bondgenootschappen. Waarvan je alleen maar mag hopen en bidden dat we dat alles niet uit handen geven aan onbetrouwbare toezeggingen, en onbestaanbare beloften. Een machtswoord van Jezus en de krachten die het bootje lijken te doen verdrinken verstommen. En dat machtswoord komt niet van een god maar van een mens, van deze Jezus. Een mens die zich in de afgelopen vier hoofdstukken, de eerste hoofdstukken van Marcus Evangelie, heeft gemanifesteerd als spreker, als genezer, als heler, als verbinder, als leraar die de mensen bij zichzelf thuis brengt, die de woorden van vanouds nieuw leven geeft en los maakt van wettische verstarring, die mensen oproept zich zelf een plek te kiezen tegenover hun schepper. Als verzoener, waarvoor hij uiteindelijk zichzelf weg geeft.

Jezus laat van zich horen, kom er nog eens om. Hoe het verder moet met onze wereld? Onze geplaagde wereld, waar de partijen onverzoenlijk tegenover elkaar staan. Ons land, waar het nu alleen maar wachten is op een volgende onthulling, en dus een nieuwe confrontatie. Ik bedacht deze week: we zijn ons confessioneel vernis nu echt wel kwijt. En misschien is dat ook niet zo erg. Maar waar de stem van Jezus niet meer klinkt, zijn machtswoord tegenover de ontsprende schepping en met name onze ontsproingen daaraan toegevoegd niet meer wordt gehoord, daar kan het koninkrijk der hemelen zich ook niet meer breed maken. In al die woorden en afspraken over een nieuw regiem in ons land, heb ik geen woord gehoord dat iets weg heeft van de missie van Jezus. Delen is vervangen door nemen, ons door mijn, diaconia door trots.

Stil maar, wacht maar, alles wordt, nieuw? Dan moeten we eerst oog krijgen voor de woorden van Hem die de golven bedwingt. Dat Herz dat met troost overlaten wil worden, laat dat eerst luisteren naar wat het over hartslag van elke dag te zeggen heeft. In de naam van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest, Amen.